

Gelece-
ğin Sos-
yalist
Toplumu

JOHN MOLYNEUX

Geleceğin Sosyalist Toplumu

John Molyneux

Çeviri: Yasemin Ateş

Yayına Hazırlayan
Betül Genç

Sayfa Tasarımı ve Kapak
Gül Dönmez

sosyalist işçi'nin özel ekidir

Giriş

“Devrimden sonra her şey nasıl olacak? Sosyalizmde şu ve bu sorunla nasıl başa çıkacağız? X, Y ya da Z nasıl örgütlenecek?”

Bu tür sorular genelde Marksistlere sorulmaktadır. Belirtmek gerekir ki, verilen cevaplar sık sık belirsizdir. Elbette, Marx'ın bu alandaki yazıları, abidevi kapitalizm analizi ve tarih ile çağdaş politika konusundaki eserlerine kıyasla daha azdır. Her ne kadar Marx'ın konu üzerinde söyledikleri onun geleneksel pırıltısına sahiptiyse ve sosyalizm hakkında kendisinden sonraki Marksist düşünüşün tümüne temel oluşturduysa da, en önemli sorunları sadece en geniş tipten özet olarak ele almış olduğu da bir gerçektir.

Bunun için iyi nedenler vardı.

Marx'tan önce, sosyalizmin hakim ekolü, Fransız Saint-Simon ve Fourier ile İngiliz Robert Owen gibi “ütopyacıları”. Ütopyacılar, geleceğin toplumu için büyük şemalar çizmekte ustaydılar ancak bunları ortaya çıkarmak için yöneten sınıfın iyi niyetine seslenmek dışında bir stratejiden yoksundular.

Marx, bilimsel sosyalizmini bu orta sınıf hayalciliğinden ayırmaya kararlıydı. Sosyalizmin sadece kapitalizm içindeki gerçek zıtlıklardan ortaya çıkabileceğini vurguladı - kapitalist üretimdeki anarşi ve işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki zıtlık. Bu, sosyalist bir toplumun

örgütlenmesi konusundaki tahminlere çok sert bazı sınırlar getiriyordu; bu sınırlar ayrıntılı bir proje konusundaki tüm çabaları devre dışı bırakıyordu. Temelde, bu sınırlar hala geçerlidir.

Sosyalizm; *kapitalizmden*, işçi sınıfının ona karşı vereceği başarılı bir mücadeleden ortaya çıkacağı için, devrimci sosyalist hükümet tarafından alınacak belirli tedbirler açıkça o dönemde sağlanan belirli ekonomik, toplumsal ve politik koşullara bağlı olacaktır.

Devrimin tarihini şimdiden öngöremeyeceğimiz gibi, bu koşulların ne olacağını da önceden bilemeyiz. Ayrıca, sosyalist devrimin tüm amacı toplumu işçi sınıfının bilinçli kontrolüne vermek olduğu için, önceden cevaplamaya çalışmanın beyhude olduğu ve kararın basitçe gelecekteki işçilere bırakılmasını gerektiren pek çok soru var. Örneğin, sosyalist bir toplumda iskan tasarımı konusunda şimdiden planlar yapmanın hiçbir anlamı yok. Bu tamamıyla gelecekteki insanların içinde yaşamayı seçtiği ev tipine bağlı olacak.

Yine de sorular var. Eğer insanlar sosyalizm mücadelesine ilgi duyacaklarsa, ne için mücadele ettiklerini bilmek isteyeceklerdir. Bu, özellikle de, konu Rusya ve Doğu Avrupa'da Stalinizm fenomeni ve "sosyalist" unvanına hak iddia eden dünya çapındaki diğer bir çok rejim tarafından karartılmışken doğru.

Sosyalist propagandada, kapitalizmin öfkeyle teşhi-rine ihtiyaç var. İşçilerin hareketinin strateji ve taktiklerinin zeki bir analizine ihtiyaç var. Ama aynı zamanda,

ilham için, mücadeleyi mücadeleye değer kılan bir amaç görme gücüne ihtiyaç var.

Ayrıca, belirli açılardan bu sorulardan bazılarını cevaplamak için Marx'tan daha iyi bir konuma sahibiz. Kapitalist gelişme ile geçen bir yüzyıl daha, ister istemez pek çok şekilde sosyalizmi hazırladı ve Marx tarafından ilke olarak ortaya konulan bazı amaçların -maddi bolluğun elde edilmesi veya iş bölümünün üstesinden gelinmesi gibi- nasıl gerçekten elde edilebileceğini gösterdi.

Bir de, bir yüzyıllık işçi mücadelesinin avantajına sahibiz. Henüz, Marksist anlamda tam sosyalizm deneyimine sahip değiliz. Ancak Rusya'da birkaç yıllık bir sosyalist devrim deneyimimiz ve birkaç da sosyalizm tohumları içeren yakın fırsatımız -1936'da İspanya'da ya da 1956'da Macaristan'da olduğu gibi, başarısızlığa uğrayan işçi devrimleri- var.

Bu nedenlerle, bu kitapçık biraz ayrıntı ile gelecekteki sosyalist toplum konusunda Marksist bir bakış açısı sunmaya çalışacaktır. *Çalışmak* kelimesini vurguluyorum çünkü anlatıma sızabilecek olan kişisel hatalar ve mizaç bir yana, kesin olan bir şey var: sosyalizmin gerçekleşmesi, tüm öngörülerinden bariz bir biçimde ayrılacaktır. Ancak bu, girişimi değersiz kılmaz -insanlık için sosyalizm yoluyla kendisini kapitalizm altında inim inim inilen temel sorunları ortadan kaldırmanın ve gerçek özgürlüğü kazanmanın mümkün olduğunu göstermeye çalışmak.

Bu süreç, işçi devrimiyle kapitalist devletin yıkılması

ile *başlar*. Ancak dünya çapında tamamen sınıfsız bir toplumun elde edilmesi ile tamamlanır - yani, tüm insan ırkının işlerini sınıf çelişkisi veya sınıf mücadelesi olmaksızın kolektif olarak idare etmesiyle.

Kapitalizmin yıkılması ile sınıfsız bir toplum arasında bir geçiş süresi yatar. Buna Marx tarafından “proletarya diktatörlüğü” denir, daha basit olarak ise “işçilerin erki” olarak anılır.

Sosyalist geleceği tartışırken, bunu daima akılda tutmak temeldir. Çünkü, işçi sınıfının erke sahip olsa da hâlâ mülksüzleştirilmiş burjuvazi ile mücadeleye kilitlenmiş durumda olduğu bu ilk aşamada ne yapılabileceği ve ne yapılacağı, insanlık tam olarak birleşince ortaya çıkan olasılıklar ile aynı değildir.

Politik erkin ele geçirilmesi

Başarılı bir işçi devrimini bekleyen ilk ve en acil iş kendi hakimiyetini pekiştirmek ve kendisini kapitalist karşı devrime karşı savunmaktır.

Paris komününden bu yana *her* devrim, burjuvazinin gücünü korumak ya da kaybettiği gücü tekrar ele geçirmek için en acımasız şiddete başvurabileceğini gösterdiğinden, bu hayatidir - aslında bir ölüm kalım meselesidir.

Mülksüzleştirilmiş egemen sınıfın, uluslararası kapitalizmin geri kalanı tarafından desteklenecek olan vahşi direnişini kırmak için, işçi sınıfı kendi devletini yaratmak zorunda kalacak. Bu devlet de, diğer tüm devletler gibi,

toplumda nihai otorite sahibi olan ve emrinde kararlı bir silahlı kuvvet bulunan merkezi bir örgütlenme olacak.

Ama işçilerin devleti ile ondan önceki kapitalist devlet arasındaki benzerlik burada sona eriyor. Eski kapitalist silahlı kuvvetler ve polis dağıtılacak - esasen, devrimin başarıya ulaşması için zaten bir çöküş halinde olmaları gerekiyor. Onların yerini, silahlı işçilerin örgütleri alacak - işçilerin milis kuvvetleri.

Bu milis kuvvetlerinin temeli devrim sırasında atılmış olacak ve büyük olasılıkla da, büyük fabrikalar ve işyerlerinden çıkarılacak ve onlara bağlı kalacak. Devrimin toptan bir iç savaş veya işgale karşı koyması gerekmediği sürece, milis kuvvetleri hizmeti, azami sayıda işçiyi kendi erklerinin silahlı savunması konusunda eğitmek ve katılımlarını sağlamak ile milis kuvvetlerinin kendisini bir bütün olarak işçi sınıfından ayırmamasını sağlamak için iş listesi temelinde olacak.

Milis kuvvetleri aynı zamanda günlük yasa ve düzenden de sorumlu olacak - toplumdaki köklerine bağlı olarak, kapitalist polisten çok daha etkin bir biçimde gerçekleştirebilecekleri bir görev.

Milis kuvvetlerindeki tüm görevliler seçilecek, düzenli seçimlere tabi olacak ve ortalama işçi ücreti alacak - yeni devletin tüm görevlileri için geçerli olan ilkeler.

Ancak yeni devletin çekirdek kurumları işçilerin milis kuvvetleri değil, işçi konseylerinin ağı olacak. İşçi konseyleri, işyerlerinden seçilen delegelerin yerel organlarıdır ve onlar da ulusal bir işçi konseyine delegeler gönderir.

Ülkede en yüksek erke sahip olan bu ikinci organdır. Hükümet, milis kuvvetleri ve diğer devlet kurumları, ulusal işçi konseyine karşı sorumlu ve mesul olacaktır.

Devrimin temel çerçevesini kabul etmeleri şartıyla, farklı politik partiler, konseyler içinde hükümeti oluşturan işçilerin desteğinin çoğunluğuna sahip parti ile birlikte serbestçe çalışabilecektir. Her halükarda bu, devrime liderlik etmiş olan parti olacaktır.

İşçilerin konseyleri için bu rolü öngörebilmemizin nedeni, bunun Marx tarafından taş tabletlere yazılmış olması değildir (aslında Marx asla işçi konseylerinden bahsetmemiştir), ancak her işçi devriminin ve bu yüzyıldaki her işçi devrimi girişiminin bu tür organları ya da bu tür organların embriyolarını yaratmış olmasıdır.

İlk işçi konseyi veya diğer adıyla *Sovyet*, 1905 devrimi sırasında Rusya'da St Petersburg'da ortaya çıkmıştır. Daha sonraki örnekleri 1917 Rus Sovyetleri, 1918-19'da Almanya'daki işçi konseyleri ve 1956'da Budapeşte'deki merkezi işçi konseyidir. Embriyo halindeki konseylerin örnekleri, 1919-20'de İtalya'da ortaya çıkan fabrika konseyleri ve 1972'de Şili'de ortaya çıkan *Cordones*'tir.

Aynı nedenle, işçi konseylerinin örgütlenmesi konusunda daha fazla ayrıntıya girmek manasızdır. Bu konseyler devrimden sonra önceden hazırlanmış bir plana uygun olarak değil, devrim sırasında işçi sınıfının güçlerini koordine etmesini sağlamak için ortaya çıkacaktır. Mücadele organları olarak, bunların ilk yapısı, günün gerekliliklerine uymak üzere doğaçlama olarak

değişecek ve bu nedenle de şartlara bağlı olarak büyük oranda değişiklik gösterecektir.

Bu noktada önemli bir soru ortaya çıkar. İşçilerin erki ne kadar demokratik olacaktır?

İşçilerin konseylerinin egemenliğinin, resmi anlamda, kesin bir demokrasi olmayacağı doğrudur. Tam bir evrensel oy hakkı olmayacaktır çünkü sistemin yapısı eski burjuvaziyi ve temel ortaklarını seçim sürecinden hariç tutacaktır. Ancak resmi anlamda eksik olan, halk kitlelerinin gerçek demokratik katılımıyla telafi edilecektir.

İşçi konseylerinin demokrasisi kolektif tartışmaya ve seçmenlerin, kolektif olduklarından, temsilcilerini kontrol etme yetilerine dayalı olacaktır. Bu kontrol mekanizması çok basit olacaktır. Eğer delegeler seçmenlerinin iradesini temsil etmezse, basit bir biçimde geri çağrılacaklar ve işyerlerindeki toplantılarla değiştirileceklerdir.

Doğal olarak bu tür bir kontrol, parlamenter sistemdeki alana dayalı seçim bölgeleri ile olanaksızdır. Herkes için beş yılda bir, bir günlüğüne demokrasi yerine, sosyalist toplumda, büyük çoğunluk için devleti fiilen yönetmek konusunda sürekli bir katılım olacaktır.

Bazen insanlar işyerlerine dayalı bir sistemin, ev kadınları, emekliler, işsizler vs gibi işyerlerinde bulunmayan işçi sınıfı kesimlerini kapsamayacağı konusunda endişelenirler.

Ancak işçi konseylerinin en büyük erdemlerinden biri, esnekliği ve işçi sınıfının değişen yapısına uyabilmesidir.

Örneğin, 1936 İspanya devriminde, işçi erkinin kilit organları arasında, büyük şehirlerin her bir işçi sınıfı kesiminde oluşturulan mahalle komiteleri vardı. Kesimin tüm nüfusunu temsil eden bu organlar, işçi milis kuvvetleri, gıda dağıtımı ve günlük yaşamın başka pek çok yönünü organize ve kontrol ediyordu.

Yapının temelinin kökünü işyerlerinden alması şartıyla, diğer grupların kolektiflerini oluşturamaları ve delegelerinin konseylere girmemesi için hiçbir neden yok.

İşçilerin devletinin temel özelliği, yeni toplumu aşağıdan üste doğru inşa etmek için işçi sınıfı kitlesinin kendi eylemine, örgütlenme kabiliyetine ve yaratıcılığına güvenmesi ve bunları harekete geçirmesidir. Bu şekilde, istisnasız bir biçimde çalışan insanların pasifliğine dayanan en liberal burjuva demokrasilerinden bin kat daha demokratik olacaktır.

Tüm bunlar kulağa harika gelmektedir ve öyledir de - işçilerin kontrolü ele aldığı kısa dönemlerin de gösterdiği gibi harika olacaktır. Örneğin, John Reed'in *Dünyayı Sarsan On Gün*'deki 1917 Rusya anlatımını ya da George Orwell'in *Katalonya'ya Selam*'daki 1936 Barselona'sı hakkında anlattıklarını okuyun. Ama ne tür bir baskı olması gerekecek? Farklı düşünenler için nasıl bir özgürlük olacak?

İşçilerin erki altında baskı ve özgürlük

Egemen sınıfın propagandası sayesinde devrim birçok insanın aklında giyotin ve idam mangaları ile bağ-

lantılıdır. Stalinizmin bir sonucu olarak, devrim sonrası rejim çoğunlukla parti çizgisine itaat etmeyen herkesin sabah dörtte ziyaret edildiği gri, baskıcı tek tipliliğin bir parçası olarak düşünülür.

Bu imajların ikisi de belirli tarihi koşullarla bağlantılıdır - Rus devriminin yenilgisi. Önceki bölümde açıklandığı üzere, Marksistler işçilerin erkini, çalışan insanların gücünü, haklarını ve özgürlüğünü büyük oranda arttıracak coşkulu bir işçi demokrasisi olarak anlarlar.

Yine de açık gönüllülükle belirtmek gerekir ki, sadece kapitalist devleti yıkmak için değil, aynı zamanda devrimden sonra işçilerin erkini sağlamak için biraz baskı, doğrudan gücün kullanılması gerekli olacaktır. Sınıf mücadelesi devrimin zaferiyle sona ermez, özellikle de hâlâ bir ülkede zaferden bahsetmekte olduğumuz zaman.

Üstelik işçilerin devletinin yeniliği, bir süre için hakimiyetini kırılğan hale getirecektir. Eski hakim sınıf ve orta sınıfın bazı kesimleri, işçilerin erkini geçici bir sapma olarak görecektir ve onun erken çöküşü konusunda tahminde bulunarak ne meşruiyetini ne de otoritesini kabul etmeyecektir. Şüphesiz yeni toplumun inşasını bloke ve sabotaj etmeye ve eğer fırsat verilirse, onu güçle tahrip etmeye çalışacaklardır.

Onlara fırsat verilmemeli. Kapitalist direniş sağlam ve katı bir biçimde ve gerektiği kadar güçle kırılmalı.

Ancak bu genel ifadenin ötesine geçmek ve tam olarak ne kadar baskı gerekeceği üzerinde spekülasyon

yapmak, önceden kimin yargılanacağını, onlara ne yapılacağını vs belirlemeye çalışmak bana anlamsız görünüyor. Bunların hepsi sınıf güçlerinin dengesine bağlı olacak. İşçi sınıfının konumu güçsüzleştikçe ve burjuva direniş arttıkça daha fazla doğrudan devrimci güce ihtiyaç olacak. İşçi sınıfının gücü ezici hale geldikçe, sadece yasal yaptırımlar gittikçe daha yeterli hale gelecek.

Bu nedenle, yetinmemiz gereken tek işçi erki örneği -Rus devriminin ilk yılları- gelecekteki uygulama için bir model olarak alınamaz. Savaşla yıkılmış ve silahlı toptan bir karşı devrim ile büyük oranda yabancı müdahale ile karşı karşıya olan ekonomik olarak geri bir ülkede, Rus işçi sınıfının küçük bir azınlık olarak konumu istisnai bir biçimde zordu. Bolşeviklerin, oldukça otoriter bir rejim kurmaktan başka seçenekleri yoktu.

Günümüzde herhangi bir büyük ülkede - üretici güçlerin, yaşam standardının ve çalışan sınıfın büyüklüğünün tamamının bir zamanlar Rusya'da olduğundan daha yüksek olduğu daha gelişmiş üçüncü dünya ülkeleri dahil- çalışan sınıf konumunun çok daha elverişli olacağı hemen hemen kesindir. Bu koşullarda gerekecek olan baskı, küçük bir azınlığın büyük çoğunluk tarafından bastırılmasıdır ve bu nedenle de, sadece Rusya'da olduğundan değil, mevcut kapitalist toplumda sömürücülerin hakimiyetini devam ettirmek için gerekenden de daha az şiddetli olacaktır.

Ayrıca, devrimin diğer ülkelere de yayılması koşuluyla (daha sonra ele alacağımız bir sorun), bastırma

ihtiyacı, burjuvazi tarihe karışıp kapitalizmin tekrar inşası gittikçe daha absürd, boş bir hayal haline geldikçe hızla ortadan kalkacaktır.

İfade özgürlüğü, basın ve politik örgütlenmelerin özgürlüğü söz konusu olduğunda, birçok şey söylemek mümkündür. Burjuvazi bu özgürlüklere sadakatini göstermekten geri durmamaktadır ancak pratikte kapitalizmin ekonomik yapısı çoğu sıradan insanın bunlardan yararlanabilme yetisini sürekli kısıtlamaktadır. Bunun aksi olarak, işçilerin erki ilk başından itibaren, eski egemen sınıf ve karşı devrimi teşvik etmek isteyenler hariç, nüfusun her kesimi için bu alanlarda gerçek özgürlüğün artması anlamına gelecektir.

İşçilerin devleti tesisleri devralacak ve kamusal tartışmada kitle katılımını gerçekleştirmek için gereken zamanı mümkün kılacaktır. Her şeyden öte, işyerleri -ki, kapitalizmde ifade özgürlüğü; işverenlerin işe alma, terfi ettirme ve işten atma yolundaki sürekli mevcut güçlerinden ötürü şiddetli bir biçimde kısıtlanmaktadır- demokratik tartışma merkezleri haline gelecektir. Dahası, insanlar tartışmaya katılmak isteyeceklerdir çünkü söylenenler, nefes tüketmek ve işe yaramaz protesto olmak yerine, günlük yaşamlarının organize edilmesini belirlemede doğrudan bir etkiye sahip olacaktır.

Kapitalizmde basın özgürlüğü bir efsanedir. Gazete yayınlama, büyük bir iş olarak büyük işler, yani egemen sınıf tarafından kontrol edilmektedir. İşçilerin erki altında, baskı makineleri, kağıt stokları vs devletleştirecektir

ancak kullanımları, çalışan nüfus içerisinde sahip oldukları destek derecesine göre gruplara ve organizasyonlara açık hale getirilecektir. Bu, günümüzde olduğundan çok daha fazla görüş farklılığına ve çok daha enerjik tartışmalara neden olacaktır.

Televizyon, radyo ve diğer kitleleşmiş medya kamu kullanımına açılacaktır. Bu kurumlar, kamu katılımı için kapitalizmde neredeyse hiç kullanılmayan büyük bir potansiyeli temsil etmektedir. Onlardan bize doğru tek yönlü iletişim kanalları yerine, yayın medyası, çalışan sınıfın farklı kesimlerinin birbirlerine sorunlarını, görüşlerini ve önerilerini ilettiği bir araç haline gelecektir.

İşçilerin devleti tek partili bir devlet olmayacaktır. Çalışan sınıfın kendisi çok büyük bir olasılıkla farklı ilgi ve görüşleri temsil eden, rekabet halindeki birkaç parti için temel oluşturacaktır; ayrıca yine, karşı devrimci olmamak kaydıyla, çalışmayan sınıf partilerine de yer sağlanmalıdır.

Sendika organizasyonu serpilecek ve ekonomi ile devletin idaresinde önemli bir rol sahibi olacaktır. Ancak sendikalar aynı zamanda grev yapma hakkını koruyacaktır çünkü işçi devletinde bile çalışan sınıfın kesimlerinin tacize karşı haklarını korumaları gerekebilir ve bu silahı saklamalıdır.

Kısaca, işçilerin erki sömürülen, baskı gören ve ayaklar altında ezilenler için gerçek bir özgürlük patlaması anlamına gelecektir.

Ekonomik erkin ele geçirilmesi

Diğer tüm toplum şekilleri gibi, sosyalizmin temeli de ekonomide yatar.

Bunun sonucu olarak, çalışan sınıf acilen politik erkini, ekonomik erkin ele geçirilmesi için kullanmaya koyulacaktır -yani, toplumdaki tüm önemli üretim araçlarını eline almak için. Bu, makul bir hızla yapılmadığı sürece işçiler politik erklerini sürdüremeyeceklerdir.

Ekonomik erkin kurulmasını sağlayacak olan resmi mekanizma tanıdık bir mekanizma, yani devletleştirilmedir.

Süreç muhtemelen Rusya Devrimi'nde başladığı gibi, tüm toprakların devletleştirilmesi ile başlayacaktır. Toprak taşınmaz olduğundan, bu son derece basit bir tedbirdir ve devrimin birinci günü bir kararname ile gerçekleştirilebilir. Ayrıca, sermayenin yurt dışına kaçma yolundaki kaçınılmaz çabasını engellemek için bankaların devletleştirilmesi ve diğer devrimci önlemlerle desteklenen sıkı döviz kontrollerinin uygulanması da acildir.

Buradan işçilerin devleti, ana firmaların ve sanayilerin adım adım devralınmasına geçecektir. Sadece bir veya iki işçi çalıştıran küçük işler çoğunlukla sonraya bırakılabilir. Acil iş, ekonomik erkin belirleyici manivelalarını, birçok uygulanmayan işçi partisi manifestosunda verilen adla "yöneten yükseklerin" kontrolünü ele geçirmektir.

Ancak, burada bu devrimci devletleştirme ile işçi partisi (ya da muhafazakar parti) hükümetleri tarafından

geçmişte uygulananlar arasında keskin bir ayırım yapmak gerekmekte. Bunların ikisi de devletin mülkiyetidir. Ancak bu durumda söz konusu olan devlet, kapitalist devlette geçmişte yapılan devletleştirmelerin aksine -kapitalist sınıfın bir organizasyonu- kolektif işçi sınıfının bir organizasyonudur.

Bu nedenle, ilk olarak devletleştirme basit bir biçimde merkezi devlet erki tarafından üstten yapılan bir eylem olmayacaktır. Üstte yasal bir devralma ile tabanda, çoğu durumda fabrika işgalleri yoluyla, işçilerin eylemini birleştirecektir.

İkinci olarak devletleştirme tazminatsız olacaktır, çünkü uygulamanın amacı kesinlikle burjuvazinin ekonomik erkini kırmaktır.

Üçüncü ve en önemlisi, devletleştirme işçilerin kontrolü altında olacaktır. Kesin formlar öngörmek olanaksızsa da, büyük olasılıkla her fabrika ya da işyeri, iş gücünün periyodik kitle toplantılarına karşı sorumlu olacak olan seçilmiş bir konsey tarafından işletilecektir. Benzer bir düzenleme tüm sanayilerin idaresi için geçerli olur ancak sendikalardan ve işçilerin hükümetinden temsilcilerle birlikte.

İşçilerin endüstriyi kontrol etmesi esastır. Kendi işyerlerini kontrol edemeyen çalışan bir sınıf, kendi devletini yönetemeyecektir. Eğer yeni sanayilerin kontrolü, Rusya'da olduğu gibi, ayrıcalıklı bir bürokrasiye bırakılırsa, er geç bu toplumda bir etki sahibi olacak ve sınıf ayrımları kendilerini yenileyecektir.

Elbette, işçilerin endüstriyi yönetme kabiliyetinden sık sık şüphe edilir. Uzmanların olması gerekecek” diye çılgık atılır “ve işleri kontrol edecek olanlar da uzmanlardır”.

Bu, çalışan sınıfın yeteneklerini hafife almakta ve teknik uzmanların rolünü yanlış anlamaktadır. Kapitalizmde bile, acil üretim sürecinin en iyi kavrayan işçilerdir, idare değil. İdari yetilerin çoğu üretimle değil, pazarlama ve sömürü oranını koruma ile ilgilidir -yeni toplumda gereksiz olacak yetiler.

Teknik uzmanlar tabakasına gelince, işçilerin eğitimi dramatik bir biçimde arttırılıncaya dek belirli bir süre gerekli olacaktır. Ancak bugün nasıl patronlar için çalışıyorlarsa, basit bir biçimde fabrika veya sanayi konseyi için ve onların talimatları doğrultusunda çalışacaklardır. Mani olur veya sabotaj yaparlarsa, kapitalist bir firmayı engelledikleri veya sabote ettikleri zaman olduğu gibi, disiplin altına alınacaklardır ve haklarından gelinecektir.

Eğer kesinlikle gerekli olursa, işçilerin silahları başlarına dayanmış olarak çalışmak zorunda kalacaklar, ama aslında muzaffer bir sosyalist devrimin bu tür insanların çoğunluğunu yeneceğini varsaymak makuldür.

İşçiler endüstrinin mülkiyeti ve kontrolünü ele geçtiklerinde, planlı bir ekonominin başlatılması ile devam etmek mümkün olacaktır. Yine, sosyalist planlama ile alışık olduğumuz kapitalist ve devlet kapitalisti planlama arasında bir ayırım yapmak gereklidir. Plan, yukarıdan dayatılan katı bir şema olmayacaktır. İşçi sınıfı planın

nesnesi değil öznesi olmalıdır.

Planlama süreci işyeri toplantılarında, fabrika konseyi ve işçi konseylerinde tabandan, halkın ihtiyaç ve önceliklerinin belirlenmesi ve her bir işyerinin üretici kapasitelerinin değerlendirilmesi ile başlayacaktır. Tabandan gelen bu veriler temelinde hükümet kapasiteyi ihtiyaca uyduran tutarlı bir plan yapmak zorunda kalacaktır. Daha sonra tüm planın tartışılmak üzere işçi sınıfına ve değişiklik ve onay için de işçi sınıfının temsilcilerine sunulması gerekecektir.

Bu, yoğun bir biçimde demokratik bir süreç olacaktır ve başarılı olması ancak demokratik bir temelde umulabilir. Çünkü, Stalinist Rusya deneyiminin de gösterdiği gibi, bürokratik, otoriter planlama, tabandan yanlış bilgi beslenmesine ve gerçek değil de resmi planın uygulanmasına yol açar.

İşçilerin planlı ekonomisinin gerçekleştirilmesi sadece kapitalizmin en kötü ekonomik sorunlarını (işsizlik, enflasyon vs) çözmekle kalmayacak, aynı zamanda gelecek için büyük olanaklar sağlayacaktır.

Bu noktada devrimi diğer ülkelere yayma sorununu ertelemek olanaksızdır. Çünkü, bu sorun çözülmediği sürece, sosyalizm için tüm umutlar ve planlar bir hiç olacaktır.

Devrimin yayılması: Uluslararası boyut

Sosyalist devrimin birkaç ülkede az veya çok eşzamanlı gerçekleşmesi sosyalizmin ve işçi sınıfının büyük

oranda lehine olurdu. Yine de, bu kitapçıkta devrimin ilk olarak sadece bir ülkede gerçekleştiğini varsaydım.

Bu gerçekçi. Günümüze kadar olan devrimlerin deneyimi ortaya koyuyor ki, çağdaş dünyadaki tüm ulusların bir araya gelmesine rağmen, sınıf mücadelesinin ulusal modelleri arasındaki farklılıklar, devrimci patlamanın büyük olasılıkla bir ülke ile sınırlı olmasına neden olacak biçimde.

Durum bu iken, devrimin bu sınırların ötesine yayılması yeni devlet için en önemli görev olacak. Bu görev sadece enternasyonalist bir görev meselesi değil, aynı zamanda devrimin kendisini koruması için kesinlikle hayati.

Sosyalizm bir ülkede inşa edilemez. Aslında bir işçi devleti bir ülkede sınırsız olarak varolamaz. Elbette, işçilerin bir fabrika işgalini ya da bir tek şehirdeki ayaklanmayı bir süre için sürdürebilmeleri gibi, bir süre için uluslararası kapitalizmin ağırlığına teslim olmamak mümkündür. Ancak eninde sonunda, devrim yayılmadığı sürece, yenilgiye uğrayacaktır. Ya varolduğu sürece yalıtılmış işçi devletinden daha güçlü kalacak olan dünya kapitalizmi, devrimi askeri müdahale ile ezecek ya da söz konusu müdahale tehdidi, yoğun ekonomik baskı ile birlikte, devrimci devleti kapitalizm ile kapitalizmin koşullarında rekabet etmek zorunda bırakacaktır. Bu, sermaye biriktirmek için rekabete dayalı bir mücadele anlamına gelecektir.

Eğer, 1920'lerin sonunda Rusya'da olduğu gibi, ikinci

değişken gerçekleşirse, sermaye birikiminin temsilcisi olarak yeni bir sömürücü sınıf ortaya çıkacak ve kapitalizm uluslararası karşı devrim ile yeniden kurulacaktır.

Ancak tüm kapitalizmin yıkılması göz korkutucu bir vazife gibi görünebilir. Bu nedenle sormamız gereken soru bunun mümkün olup olmadığıdır.

Bunda, sınıf mücadelesinin diğer tüm alanlarında olduğu gibi, doğal olarak herhangi bir garanti vermek imkansızdır. Ancak güvenle bunun yapılabileceğini söylememize izin veren birkaç unsur vardır.

Kapitalist ekonominin uluslararası yapısı, krizlerini de uluslararası yapar. Bu nedenle devrimin ardındaki kriz zaten diğer ülkeleri de etkiliyor olacaktır. Büyük ekonomilerden birinde olması kaydıyla, ilk devrimci patlama bu krizi büyük oranda derinleştirecektir.

Örneğin, Güney Afrika'daki devrim, sadece dünya altın ve elmas pazarlarında yıkıcı bir etki yapmakla kalmayacak, aynı zamanda da Güney Afrika kıtasındaki durumu dönüştürecektir. Halen Zimbabwe, Mozambik ve Botswana'yı hakimiyet altında tutmak için kullanılan tüm ekonomik güç, devrimci ilerleme için bir unsur haline gelecektir. Brezilya'da bir devrim de tüm Latin Amerika'da benzer bir etki yaratacaktır.

Devrimin politik etkisi daha da önemli olacaktır - 1917'den sonra dünyada çalkalanan şok dalgalarının, Glasgow'dan Seattle'a dek kıvılcım alan grevlerin de gösterdiği gibi. Gerçek işçi erkinin ve işçi demokrasisinin bir örneğinin varlığı, hem Doğu'da hem Batı'da

egemen sınıflarda ideolojik bir krize yol açacaktır. Batı'da egemenlerimizin sosyalizmi başarılı bir biçimde tiranlık ile özdeşleştirmelerine dramatik olarak meydan okuyacak ve Doğu'da da Stalinist bürokrasinin gerçek sosyalizmi temsil etme iddialarının ölümcül bir biçimde altını oyacaktır.

Aynı zamanda devrim her yerde işçi hareketlerine ilham verecektir. İşçi sınıfının gücü eline alabileceğini gösterecek ve böylece devrimci sosyalizm davasını tartışmayı sonsuz ölçüde kolaylaştıracaktır. Ayrıca, sosyalist ve devrimci hareket saflarındaki bölünme ve ayrılmalar düzelecektir, çünkü zaferi kazanmak için gereken strateji ve taktiğin somut kanıtı olacaktır.

Tüm bunlara çağdaş iletişim büyük oranda yardım edecektir. Rus Devrimi'nden sonra (uluslararası devrim için gerçek bir şansın varolduğu en son zaman), diğer ülkelerdeki en ilgili devrimcilerin bile ne olduğunu tam olarak anlayabilmesi için aylar geçmişti. Gelecekteki bir devrimden sonra, işçilerin erki gerçeği dünya çapında TV ekranlarında özel haber olacaktır.

Ancak elbette muzaffer bir devrim sadece arkasına yaslanıp tüm bunların olmasını beklemeyecek. Süreci hızlandırmak için her çabayı gösterecek.

Bu, diğer ülkeleri işgal ederek devrimi yayma meselesi değil (her ne kadar yeni işçi devleti, diğer devrimci mücadelelere askeri yardım vermeye hazır olacaksa da). Bu, işçilerin devletinin otoritesini, dünya çapındaki işçilerin, egemenlerini yıkmayı bütün samimiyetiyle istemesi

için kullanması anlamına geliyor. Bir devrimci hareketi uluslararası olarak örgütlemek anlamına geliyor.

Yeni işçi devleti her ülkeden devrimci işçi partilerini inşa ve koordine etmek ile birleştirmek için uluslararası bir işçi enternasyonalisi oluşturacaktır -eğer bir tane zaten mevcut değilse.

Ayrıca işçi erki birkaç ülkeye yayıldığında, yukarıda özeti verilen tüm unsurlar büyük oranda büyüyecektir. Karşı konulamaz bir momentum oluşacaktır. 1960'larda Amerikan emperyalizminin stratejistleri, Vietnam ve diğer ulusal kurtuluş mücadelelerinin "domino" etkisinden korkmuşlardı. İşçi devrimlerinin domino etkisi uluslararası bir bakışla, çok çok daha büyük olacaktır.

Bu noktada bir sıçrayış yapalım ve sosyalist devrimin dünya çapında zaferini varsayalım. Bu büyük bir varsayımdır. Ama, göstermeye çalıştığım gibi, ütopyik bir varsayım değil. Bunun bazı imalarını düşünmeye değer.

Bu, kapitalist karşı devrim tehdidinin bir kerede ve tamamen bitirilmesi ve nükleer imha tehdidinin insan ırkı üzerinden kalkması anlamına gelecektir.

Bu, içinde bulunduğumuz yüzyılda 100 milyondan fazla hayatı talep eden ulusal savaşların sona ermesi anlamına gelecektir.

Bu, dünya fakirlik ve az gelişmişlik sorunlarının koordineli bir biçimde ele alınabileceği ve yenilebileceği anlamına gelecektir. İnsanların yerküre üzerinde özgürce hareket edebilecekleri ve ırkçılığın köklerinin kurutulacağı anlamına da.

Uluslararası sosyalizmin, tüm dünya kaynaklarının birleşmiş bir insanlığın yararına kontrol altına alınıp kullanılmasının, bir gerçek olması anlamına gelecektir.

İhtiyaca yönelik üretim - bolluğa doğru

Uluslararası bir ölçekte planlı bir sosyalist ekonominin kurulması, kapitalizmin, iflaslar, yetersiz yatırım, aşırı üretim ve kitlesel işsizlik yoluyla üretici kaynakları tahrip eden ve israf eden, tekrar tekrar ortaya çıkan krizlerine bir son verecektir. Bu, halen savaşın hazırlanmasına ve sürdürülmesine adanmış olan gerçekten büyük bilimsel, teknolojik, ekonomik ve insani kaynakların, toplumsal olarak yararlı amaçlara yöneltilmesi anlamına gelir.

Modern bir tankın 1 milyon pounddan fazlaya mal olduğunu, Trident füze sisteminin yaklaşık 15 milyon pounda mal olduğunu ve Reagan'ın yıldız savaşlarının 100 milyon dolardan fazlasına mal olacağını düşündüğünüzde, ortaya çıkacak olan ekonomik potansiyel hakkında bir fikir edinebilirsiniz.

Sosyalizm aynı zamanda, işin kopyalanması ile kapitalist üretimin doğasında bulunan büyük israfı ortadan kaldıracaktır -temelde benzer olan birçok çamaşır deterjanı, araba, radyo vb.nin üretimi. Reklama harcanan büyük miktarlara ve zenginler için lüzumsuz lükslerin üretimine bir son verecektir. Üreticiler -ilk defa olarak- üretimde doğrudan, kazanılmış bir hak sahibi olacağı ve büyük oranda daha iyi eğitilmiş olacağı için, emeğin kalitesi ve verimliliği büyük oranda artacaktır.

Kısaca, uluslararası sosyalizm üretici güçlerde fenomenal bir gelişme ortaya çıkaracak, bu da tüm geçmiş tarihte bu alanda elde edilenleri hızla gölgede bırakacaktır.

Tamamen sınıfsız bir topluma geçiş için maddi temeli oluşturacak olan bu ekonomik ilerlemedir.

İlk olarak, gezegen üzerindeki herkes için yeterli gıda, giysi ve barınma -yaşamsal gereklilikler- sağlamayı olanaklı kılacaktır. Bir daha asla bir çocuk kötü beslenme veya kolayca engellenebilen bir hastalık nedeniyle ölmeyecektir. Tek başına bu bile sosyalizmi haklı çıkarmak için yeterlidir. Ama aslında bu, sosyalizmin sunduklarının sadece başlangıcıdır. Herkes için uygun bir yaşam standardının elde edilmesinin arkasında, bolluğa ve ihtiyaca göre serbestçe dağılıma giden yol vardır.

Bu nokta, sosyalizmin daha yüksek aşaması, Marx'ın verdiği isimle komünizm düşüncesi açısından temeldir ve daha fazla açıklama gerektirmektedir.

Başlangıçtan itibaren sosyalist devrim, malların dağılımı konusunda, kapitalizmin doğasında bulunan büyük adaletsizliklerle karşılaştırıldığında, büyük bir eşitlik ortaya çıkaracaktır. Sömürü ve mülkiyetten kaynaklanan büyük servet birikimleri kamulaştırılacak; egemen sınıfın kendisine ve orta sınıfın belli bir kesimine ödediği şişirilmiş maaşlar ortadan kalkacaktır. İşçi sınıfının, özellikle de düşük ücret alanların ücretleri hızla artacaktır.

Ancak, başlangıçta -sosyalizm, kapitalizmden miras aldığı kaynaklarla başladığı için- mal arzı sınırlı kalacak ve

işçiler hala parayla verilen ücretlerle çalışacaklar, söz konusu ücretleri de mal almak için kullanacaklardır. Ancak, aşama aşama, sosyalizm gittikçe artan mal yelpazesinin üretimini, arz talebi aşındaya dek arttıracaktır. O zaman bu malları satmaya son vermek ve ihtiyaç temelinde dağıtmaya başlamak mümkün olacaktır.

Bunun nasıl yapılacağını göstermek için, su örneğini ele alalım. Günümüzde dünyanın pek çok yerinde su -özellikle de temiz su- umutsuz bir biçimde yetersiz arz olarak kalmakta. Ancak tüm ileri sanayileşmiş ülkelerde su sorununun üstesinden gelinmiş durumda -kapitalizm- de bile. Verilecek yeterinden fazla su var, bu nedenle herkes için “musluklarda” mevcut. Bu, insanların delice su tüketmesiyle sonuçlanmıyor. Kolayca telafi edilen israf edilen miktar dışında, insanlar sadece ihtiyaç duyduklarını tüketiyorlar.

Kapitalizmin su için yapabildiğini, sosyalizm -yukarıda anlatılan üretici güçlerin büyümesi ile- her alanda yapabilecektir.

İskan başlangıç için açık bir alandır. Basit bir biçimde iskan edilecek insan sayısından daha fazla ev inşa edeceğiz ve bunları ihtiyaca göre tahsis edeceğiz. Taşınmak için, insanlar ya boş bir yere naklolacak ya da evleri alıp satmak yerine, değiş tokuş edecekler. Bu tür bir düzenleme sadece evsizlik sorununu çözmez, aynı zamanda şimdiki biktırıcı ve kompleks ev alma sistemine göre çok daha kolay işletilebilir.

Eğitim ve sağlık hizmetlerinin tamamen bedava ola-

cağını söylemeye gerek yok. Aynı şekilde, büyük oranda (muhtemelen özel arabanın gereksiz olacağı bir noktaya dek) genişletilecek olan kamu taşımacılığı da.

Her bir hizmet bedava hale geldikçe, çeşitli para tahsilatçılarının -emlakçılardan otobüs biletçilerine dek- emekleri de daha iyi alanlarda kullanılacaktır.

Zamanla serbest dağıtım ilkesi su, iskan, sağlık, eğitim ve ulaştırmadan gıdaya, giysiye, iletişime vs.ye yayılacak ve sonunda tüm alanları kapsayacaktır. Alma ve satma kaybolacaktır. -görünüşte kapitalist toplumun her şeye gücü yeten tanrısı ama gerçekte sadece insan emeği ürünlerinin takas edildiği bir araç olan- para, tümüyle vazgeçilebileceği bir noktaya dek kullanışlılığını istikrarlı bir biçimde kaybedecektir.

Doğuştan itibaren hepimizin maruz kaldığı kapitalist beyin yıkama sayesinde bu uzak görünebilir. Ancak, uluslararası sosyalizmin şu ana dek kapitalizm tarafından sınırlanan ve kısıtlanan üretici güçleri serbest bırakacağı varsayımı düşünülünce, bunda gerçekçi olmayan hiçbir şey yok.

Aslında sadece bir tek ciddi karşı argüman var -yani, her şey bedava olursa, kimsenin çalışma zahmetine katlanmayacağı argümanı.

İşin dönüştürülmesi

İş, insan yaşamının, bireyin yaşamının ve toplumun yaşamının merkezidir. İş ile, üretici emek ile insan türü ilk olarak kendisini diğer hayvanlardan ayırt etmiştir.

Her bireyde kişiliği şekillendiren ana unsur, iş deneyimidir. Bir toplumun mal üretmek için çalışma şekli, onun tüm toplumsal ve politik ilişkilerinin temelidir.

Ancak kapitalizmde iş, halkın büyük bir çoğunluğu için -yani çalışan sınıf için- ezici bir biçimde olumsuz bir deneyimdir. Sağlığa zarar verir ve ruha zarar verir. İş, insanların tüm yaşamlarını dar mekanik görevlerin sonsuz tekrarına adanmalarını gerektiren bir noktaya dek ayrılmıştır. Yorucu, aşağılayıcı ve her şeyden de öte sıkıcıdır. Kapitalistler için lüks, boş zaman ve kültür, işçiler için gelişmesi engellenmiş kişilikler ve yaşamlar üretir.

Bu nedenle işin dönüştürülmesi sosyalist devrimin temel bir görevidir. Uzun vadede tüm vazifeleri içinde en önemlisidir.

Devrimin ilk adımları -endüstrinin işçilerin kontrolü altında devletleştirilmesi-, sömürüye ve işi şu anda olduğu hale getiren kâr amacına son vererek bu dönüşümün temelini atacaktır. Başından itibaren, iş deneyimi işçilerin kontrolü ile değiştirilecektir. İşçilerin her türden patron, müdür ve denetmenin elinden çektiği günlük aşağılanmalara son verecektir. İşte emniyeti son değil ilk öncelik yapacak ve işe duyulan ilgiye büyük bir katkıda bulunacaktır.

Ancak başlangıçta, gösterilen gerçek emek -makinele- rin bakımı, kömürün çıkarılması, mektupların yazılması vs- gereklilikten ötürü, kabaca kapitalizmde olduğu gibi olacaktır. Ancak, üretici güçler geliştikçe tüm bunlar tamamen değişecektir -üç tane birbirine bağlı süreç

içerecek olan bir değişiklik.

İlk olarak, çalışma haftası sistematik olarak azaltılacaktır. Kapitalizmde, teknolojideki ilerlemeler işçilerin yerine kullanılmakta. Milyonlarca işçinin fazla mesai yaptığını ve milyonlarca işçinin işsizlik parası listelerinde olduğunu görüyoruz. Sosyalist planlama ile, gereken toplam iş eşit olarak paylaşılacak ve her teknolojik ilerleme ihtiyaç duyulan fiziki iş ihtiyacını azaltacaktır.

Bu çok önemlidir - sadece fiziksel zorluğu azalttığı için değil, aynı zamanda işçileri eğitimsel ve kültürel açıdan gelişmek ve toplumun her açıdan genel olarak yönetilmesinde etkin bir rol almak üzere serbest kılacağı için.

İkinci olarak, otomasyon en sevilmeyen ve bayağı işleri ortadan kaldırmak için kullanılacaktır. Kapitalizmde, aya ya da Mars'a roket yerleştirmenin mümkün olduğuna bakarak, çöplerin atılması, sokak ve büro temizliği, ev işinin çoğu, madencilik ve üretim hattı işlerinin nasıl otomasyona geçirileceğini düşünmek için pek az hayal gücüne ihtiyaç var.

Üçüncü olarak, işbölümünün aşama aşama üstesinden gelinecektir. İşbölümünün iki temel yönü vardır. Bir yandan, toplumun sömüren ve sömürülenler sınıflarına ayrılması ile ortaya çıkan ve çakışan, beyin ve kol emeği -planlayanlarla planlananlar, kontrol edenlerle edilenler -arasındaki, her yerde hissedilen ayrım vardır. Öte yandan, özellikle kapitalist sanayileşmenin ürünü olan, üretici sürecinin tümüyle yetenek, ilgi ya da yaratıcılıktan

yoksun, gittikçe daha küçük işlere bölünmesi vardır.

İşbölümünün her iki yönünü ortadan kaldıracak olan yukarıda belirtilen unsurların bir kombinasyonu- dur -işçilerin kontrolü, azalan zorunlu çalışma süresi ve otomasyon.

Herkes hem bir üretici hem de bir üretim planlacısı haline gelecektir. Herkesin çevrenin kolektif olarak şekillendirilmesi için zamanı, enerjisi ve eğitimi olacaktır -sanatsal, bilimsel, teknik ve toplumsal bilginin birleşimini gerektirecek ve kolektif, yaratıcı bir süreç olacak olan bir iş.

Bu koşullarda iş, -Marx'ın deyimiyle- "sadece bir geçim aracı değil, aynı zamanda yaşamın temel isteği" haline gelecektir. Yorucu bir zorunluluk olmaktan çıkacak ve olumlu bir zevk olacaktır -bireysel ve kolektif insani ifade aracı.

İnsanlar doğal olarak tembel *değildirler*. O efsanevi canlıyı, "doğal" bir insana en yakın olarak bulabildiğinizi gözleyin -bir bebek ya da küçük bir çocuk- ve göreceksiniz ki, öğrenme için, etkinlik için ve yaşam için merak, enerji ve coşkuyla doludurlar. İnsanları yıpratın, moral-lerini bozan ve kıran, enerjilerini yok eden ve yaşamın en iyi televizyon önünde ayaklar havada geçtiğine inandıran; kapitalizm, baskı ve yabancılaşmış emektir.

Pek çok çalışan insanın hobilerine ya da emek ve sendika hareketlerine verdiği yoğun gayrete bakın. Toplumsal olarak gerekli emeğin gösterilmesi için fiziksel ya da doğrudan ekonomik zorlamanın gerekmeyeceği

zamanın nasıl geleceğini -iş bir sömürücü sınıfı için değil de kendileri için olduğunda ve farklı ve ilginç olduğunda- görmek zor değil.

Sosyalizm, daha yüksek aşamalarında, gayrete getirici ve yaratıcı iş yapma alışkanlığını, üretimi insan ihtiyacını karşılayacak biçimde planlanmasını, bilimin ve teknolojinin gelişimini ve malların bolluk içinde arzını ortaya çıkaracaktır.

Bunlar olduğunda, toplumun afişine nihai sosyalist ilkeyi yazması için hiçbir engel olmayacaktır: “herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre.”

Kadınların kurtuluşu

Feministler arasında, sosyalist bir devrimin otomatik olarak kadınları kurtarmayacağı sıradan bir düşünce haline gelmiştir.

Elbette haklılar. Çünkü devrimden sonra bile hiçbir şey otomatik olarak gerçekleşmez. Tarih insanlar tarafından yapılır ve kadınların ezilmesini yenme mücadelesinin verilmesi ve kazanılması gerekecektir.

Yine de sosyalist devrim, kadınlara karşı çok eskilerden beri süren baskıyı sona erdirmeye sürecini başlatacaktır ve sosyalizme geçiş bunu tamamlayacaktır. Bunun nedeni basittir. Sosyalizm her şeyden önce çalışan sınıfın kendini özgürlüğe kavuşturmasıdır ve çalışan sınıfın çoğunluğu da kadındır. Bu nedenle, kadınların tamamıyla özgürlüğe kavuşması olmadan, çalışan sınıfın tamamen özgürlüğe kavuşmasından bahsetmek olanaksızdır ve

sosyalizmden bahsetmek de imkansızdır.

Bu, kadınların kurtuluşunu otomatik hale getirmez. Ancak, kadınların kurtuluşu için mücadele etmeyi, sosyalizme geçişte merkezi bir görev haline getirir. Ayrıca, büyük grevde mücadele eden madencilerin eşleri, deneyim sonucunda nasıl dönüştülerse, devrim yapan çalışan sınıf kadınları da asla ikinci sınıf vatandaş rolünü kabul etmek istemeyeceklerdir.

Öyleyse kadınların kurtuluşu nasıl sağlanacak?

İlk olarak, son derece doğrudan olan ve işçi devleti tarafından acilen alınabilecek ve alınacak olan yasal tedbirler var. Bunlar arasında, kadınlar ile erkekler arasındaki yasal eşitsizliğin her tür izinin ortadan kaldırılması ve kadınlara karşı her çeşit ayrımcılığın yasaklanması; talep üzerine bedava doğum kontrol ve bedava kürtaj hakkının yerleştirilmesi; talep üzerine derhal boşanma hakkı ve eşit iş ve ücret fırsatları hakkı bulunmaktadır.

Bu hükümlerden birçoğunun (hepsi olmasa da) halen kapitalist Britanya'da geçerli ve etkisiz olduğu yolunda bir itiraz ortaya atılabilir -bunlardan en açık örnek olanı, eşit ücret yasasıdır. Burada değişen bağlamı hatırlamalıyız. İşçilerin devletinin derhal temel işveren ve zamanla da tek işveren haline geleceği ve toplumdaki tüm temel kurumların demokratik kontrol altında olacağı gerçeği bu yasaların uygulamaya geçirilmesini sağlayacaktır.

Diğer pek çok toplumsal değişiklik de, kadınların kurtuluşuna katkıda bulunacak ve bunu kolaylaştıracak-

tır. Okullarda cinsiyetçilik karşıtı eğitim olacaktır ve kalan cinsiyetçi öğretmenler de şüphesiz öğrencileri tarafından kesinlikle düzeltilceklerdir. Medyanın mülkiyeti ve kontrolündeki dönüşüm, medyanın şimdi olduğu gibi cinsiyetçilik için değil cinsiyetçilik karşıtlığı için bir güç olması anlamına gelecektir.

Kapitalist rekabetin kaldırılması ile birlikte şimdiki haliyle reklam ortadan kalkacağı için, malları tanıtmak için kadınların sömürüye yönelik imajlarının kullanımı da ortadan kalkacaktır. Kadınlara karşı her çeşit şiddete karşı ciddi bir mücadele verilecektir.

Ancak, bu tedbirler ne kadar önemli ve gerekli olursa olsun, hiçbiri meselenin özüne inmiyor. Kadınların ezilmesinin kaynağından çok semptomları ve etkileri ile ilgililer. O kaynak da kadınların aile içindeki rolü ve ailenin bir bütün olarak sınıflara ayrılmış toplum içinde, özellikle de kapitalist toplumdaki rolünde yatmaktadır.

Bugün kapitalizmde çocukların büyütülmesi ve mevcut kuşağın bakımı (ekonomik açıdan, işgücünün yeniden üretimi) temelde özelleştirilmiş çekirdek ailenin sorumluluğudur. Aile içinde, bu işin yükü temelde kadına düşmektedir. Bu düzenlemenin kapitalizm için avantajları açıktır -iş gücünü, minimal masrafla üretir ve yeniler ve çalışan sınıfı bölerek parçalara ayırır.

Kadınlar açısından dezavantajlar ise eşit bir biçimde açıktır. Ücretli işlere erişmeleri kesintiye uğrattılır ve sınırlanır; kariyer umutları zarar görür; evde izole edilme eğilimleri ortaya çıkar ve az ya da çok ekonomik olarak

kocalarına dayanmak zorunda kalırlar.

Sosyalizme geçişin bir parçası olarak, kadınların kalıcı ve tam kurtuluşunu elde etmek için çözülmesi gereken temel sorun budur.

Ancak aile bir gecede kararname ile kaldırılabilir bir kurum değildir. Yerine yeni bir şeyin getirilmesi gerekir. Dahası, yerine geçecek olan kurumlar, gerçek insani ihtiyaçları karşılama konusunda günümüz ailesinden daha iyisini yapmalıdır ki insanlar bu kurumları gönüllü olarak benimsesin.

Temel görev ev işlerinin ve çocuk bakımının etkili ve dikkatli bir biçimde toplumsallaştırılmasıdır. Bu, ucuz (en sonunda bedava) iyi gıda veren komünite restoranlarından oluşan kapsamlı bir ağ yaratmak anlamına gelir. Komünal çamaşır yıkama ve ev temizleme hizmetleri sağlama anlamına gelir. Her şeyden de öte, her küçük çocuk için iyi bakım ve kreş olanakları ve her ebeveyn için doğru biçimde örgütlenmiş bebek bakımı hizmetleri sağlamak anlamına gelir.

Komünal yaşam modelleri geliştirildikçe, ki bu olası gözükmekte, tüm bu sorunların çözümüne gözle görülür bir yardımda bulunacaktır. Bu başarılı olduğunda, çocuk yetiştirme herhangi bir biçimde toplumsal olarak dezavantajlı bir yük olmaktan çıkacak ve kadınlarla erkekler tarafından istekle paylaşılan, son derece pozitif bir deneyim haline gelecektir.

Benzer biçimde, insanların kiminle birlikte ve ne kadar süre ile yaşayacağı, ekonomik baskıların ya da bu

baskıları yansıtan eski dini kurallar düzeni ya da toplumsal görenekler tarafından engellenmeyen, tamamen kişisel bir seçim meselesi olacaktır.

Kadınlar sonunda sınıflı toplumun başlangıcından, altı ya da yedi bin yıl öncesinden beri mustarip oldukları ikinci sınıf olma durumundan kurtulacaklardır.

Açıktır ki, bu tür bir programın uygulanması geniş ekonomik kaynaklar, güçlü bir politik irade ve kitlenin ilgisini gerektirecektir. Hiçbir kapitalist devlet buna girişemez veya bunu başaramaz. Ancak, kadınların kurtuluşunun sadece sosyalizmle elde edebilmesinin nedeni de budur.

Ve gay ve lezbiyen kurtuluşu da kadınların kurtuluşu ile el ele gelecektir. Doğal olarak, kadınların baskı görmesi ile mücadele etmek için girişilen yasal ve eğitimsel tedbirler bu alanda da uygulanacaktır.

Ancak nihai olarak, homofobinin temelini ortadan kaldıracak olan, burjuva ailesinin aşılması ve kadınlar için gerçek eşitliğin elde edilmesidir. Ailenin artık savunulmasının gerekmediği ve “bir erkek” olmanın artık kadınlara göre üstün olma anlamına gelmediği bir dünya, eşcinsel erkeklerin ve lezbiyen kadınların artık kimse tarafından bir tehdit olarak görülmediği bir dünyadır.

İrkçiliğin sonu

İrkçilik, kapitalist toplumun en çirkin ve zararlı özelliklerinden biridir. Sosyalizmde yaşayacak olan gelecekteki kuşakların, onu anlayabilmesi için önemli

bir hayal gücü sıçraması yaşaması gerekecektir. Sadece ırkçılığın büyük suçlarını -Nazi soykırımını ya da apartheid gibi- değil, aynı zamanda Britanya'nın birkaç bin Asyalı tarafından ziyaret edilmesine gösterilen hasta edici histeri gibi görece "küçük" tezahürlerini de.

Şüphesiz, bu tür hadiseleri, kendilerini yaratan toplumun temelden çürümüş olduğunun açık bir kanıtı olarak görecektir. Çünkü sosyalizm ırkçılığın kökünü kazıyacaktır.

Bununla sosyalizmin ırkçılıkla savaşaacağını söylemek istemiyorum. Sosyalist devrimin her tür ırkçılığa karşı en kararlı savaşı vereceğini söylemeye gerek bile olmamalı. İşçilerin devleti tüm ırksal ayrımcılığı, ırksal rahatsızlıkları ve ırkçı ideolojinin tüm ifadelerini en ciddi suç olarak ele alacaktır. Okulları ve medyası, nüfusu militan bir ırkçılık karşıtı ruhuyla eğitmek için birleşecektir.

Ama ben bundan çok daha fazlasını söylemek istiyorum. Sosyalist devrimin ırkçılığın köklerini, zamanla ırkçılığın, cadıların öldürülmesi kadar çağ dışı, absürd ve konu dışı olmasını sağlayacak kadar köklerinden söküp atacağını söylemek istiyorum.

Bunun nasıl olacağını anlamak için ilk olarak bu köklerin ne olduğunu anlamak gereklidir.

Gerçekte ırkçılığı mazur göstermek niyetinde olan kişiler tarafından ortaya atılan teorilerin aksine, ırkçılık "yabancılara" karşı "doğal" veya "içgüdüsel" bir tepki değildir. İlkel bir batıl inancın cehalete bağlı bir mirası da değildir. Kadınların ezilmesinin aksine, genel olarak

sınıflara ayrılmış bir toplumun ürünü bile değildir.

İrkçilik, kapitalist ekonomik toplumun yükselmesi ve gelişmesinin oldukça özel bir ürünü. Bu, kapitalist öncesi toplumların, hatta eski Yunan ve Roma köle toplumlarının bile bir özelliği değildi. Daha sonraki toplumlarda, köleler (ve köle sahipleri) hem siyah hem de beyazdı. Köle karşıtı fikirler (“köleler doğuştan aşağıdır” vs) yaygın olsa da, ırksal ya da deri rengine yönelik bir tonlamaya sahip değildi.

İrkçiliğin kökeni, köle ticaretinde, milyonlarca siyah Afrikalının, plantasyonlarda köle olarak çalışmak üzere zorla kaçırılması ve iki Amerika'ya gönderilmesinde yatar.¹

Bu ticarete ve onu takip eden köleliğe ekonomik nedenlerle girilmişti. Büyük oranda kârlı idi ve kapitalizmin yükselişinde önemli bir rol oynamıştı. Ancak tüm sömürü şekilleri gibi, ideolojik bir haklı çıkarılmayı gerektiriyordu ve bunu da ırkçılık sağladı. Milyonlarca insana insanlık dışı bir biçimde davranılması, bu insanların alt-insan olduğu teorisi ile meşrulaştırılıyordu.

Köle ticaretinden ortaya çıkan ırkçılık daha sonra bir bütün olarak emperyalizm tarafından daha fazla

1 Bu ifade bazı tartışmalara yol açmıştır. Orta çağlarda Yahudi düşmanlığının varlığının, ırkçılığın kapitalizmin bir ürünü olduğu yolundaki fikirle çelişkili olduğu öne sürülmüştür. Ancak, Abram Leon'un *The Jewish Question* isimli eserinde de gösterdiği gibi, bu dönemdeki Yahudi düşmanlığı, ırksal değil temelde *dini* bir zulümdür – Hıristiyanlığı geçen Yahudiler bundan kurtulabiliyorlardı. Bu, hiçbir şekilde yapılan korkunç şeyleri mazur göstermek için değildir – ancak aynı dönemdeki azınlık Hıristiyan mezheplerine karşı gerçekleştirilen korkunç zulümlerle aynı açıdan görülmesi konusunda ısrar etmek içindir.

takviye edildi ve yükseltildi. İlk olarak Batı Avrupa'da ortaya çıkan (ve özellikle Britanya'da gelişen) kapitalizm, rekabete dayalı yapısı gereği, malları için, hammadde-ler için ve daha sonra da yatırım için çıkış noktaları ve ucuz emek kaynağı olarak sömürgelelere yönelik olarak dünyadaki her yeri aramaya itildi. Bu, kaçınılmaz olarak tacirleri, misyonerleri, iş adamlarını, politikacıları ve Avrupa kapitalizminin askerlerini, Amerikalıların, Asya ve Afrika'nın yerli halkları ile -yani, dünyanın siyah ve renkli derili halkları ile- çatışmaya soktu.

Tekrar bir mazeret gerekiyordu. Bu insanların çocuk gibi, ilkel ve yetenezsiz olduğu ve tüm soygun ve yağmalama sürecinin onların iyiliğine olduğu -onları yavaşça "medeniyete" ulaştırmanın "beyaz adamın yükü" olduğu- düşüncesinden daha iyi ne olabilirdi?

Ancak ırkçılık sadece emperyalizmin bir mirası değil, aynı zamanda çağdaş kapitalizm tarafından sürekli olarak yeniden üretilmekte. Çünkü kapitalizm sadece kapitalistler arasındaki rekabete değil, aynı zamanda işçiler arasındaki rekabete de dayanıyor.

Kapitalist ekonominin yapısı, işçileri, kendi işleri, evleri vs için diğer işçileri birer rakip gibi görmeye teşvik eder. İşçiler, ancak kendi aralarındaki bu rekabeti yenerek sisteme karşı savaşabilirler.

Bunun sonucu olarak, cinsiyetçilik, milliyetçilik ve her şeyden öte ırkçılık gibi, işçileri birbirine düşüren ve bu birliği bozan tüm fikirler patronların son derece avantajıdır. Irkçılık aynı zamanda sisteme ve onun

egemen sınıfına, işsizlik ve kapitalizmin ürettiği diğer tüm toplumsal hastalıklar için uygun bir günah keçisi sağlar.

Bu nedenlerle, kapitalizm, açıkça ya da gizlice, ancak inatla sürekli olarak, ırkçılığın ateşini körükler ki, her gerektiğinde oynanmak üzere ırkçılık kartı orada olsun.

Bunların hiçbiri, ırkçılığın sorunlarının kolayca çözülebileceğini hele, devrimle bir gecede ortadan kalkacağını ortaya atmak için söylenmemiştir. Tersine, ırkçılığın kökleri çok derindedir. Konu şu ki, bunlar kapitalist köklerdir ve kapitalizm ortadan kaldırıldığı anda daha fazla beslenmekten mahrum kalacak ve kurumaya başlayacaktır.

Ayrıca, devrim sürecinin kendisi ırkçılığa güçlü birçok darbe indirecektir. İlk olarak, siyah işçilerin kendilerinin devrimde güçlü ve önde gelen bir rol oynayacakları kesin olduğundan. İkinci olarak, siyah ve beyaz işçi çalışan sınıfların kararlı kesimleri arasında (ırkçılığa karşı toptan muhalefet temelinde) birlik elde edilemediği sürece, devrimin başarıya ulaşması umulamayacağı için. Üçüncü olarak, devrimci mücadelenin aydınlatıcı deneyimi ile ortaya çıkan başarılı, kendinden emin bir çalışan sınıf günah keçilerine ihtiyaç duymayacağı için.

Bu sağlam temele dayalı olarak, işçileri bölmek yerine üretimin kolektif sahipleri ve kontrolcileri olarak birleştiren, işsizlik, evsizlik ve fakirlik sorunlarını çöze-bilen ve kendisini emperyalist işgal yerine uluslararası dayanışma ile yayan sosyalist bir toplum, ırkçılığın son izlerini düzenli olarak ortadan kaldıracaktır.

Gelecek için öğrenmek

Sosyalist devrim işçi sınıfında ve tüm ezilenlerde, bilgi ve eğitim için büyük bir açlık uyandıracaktır. Bunu geçmişteki bir deneyimden biliyoruz: işçilerin Yunan draması konusundaki konuşmaları dinlemek için büyük stadyumları doldurduğu Rus devriminden ve Lenin'in **Devlet ve Devrim** kitabının bir süre en çok satanlar listesinde birinci olduğu 1974 Portekiz devriminden ve daha birçok örnekten.

Kuşaklar boyunca milyonlarca insan, “yapabilecek hiç bir şey yok” ve “işler asla değişmez” diye düşünerek dünya hakkında sofistike bilgilerin manasız olduğuna inandırılmıştır. Ama aniden, bir devrimde kendilerini kontrol edebilecek konumda buluyorlar. Toplumdaki her şeyi kontrol etmek ve yönetmek için çağrılıyorlar. “Her şey” olanaklı gözükmüyor ve “her şeyi” bilmek istiyorlar.

İşçilerin devletinin vazifesi, bu öğrenme arzusunu güçlendirecek ve geliştirecek bir eğitim sistemi yaratmak olacaktır. Bu sistem, hevesli ve meraklı beş yaşındaki çocukları içine çekip 11 yıl sonra acı ve kuşkucu olarak kuşanmış şimdiki kapitalist eğitim sisteminin karşıtı olacaktır.

Fon eksikliği ciddi olsa da, şimdiki eğitimi gerçekte harap eden ve çarpıtan o değil, öğretmenler ile öğrenciler arasında “şimdi gizli, şimdi açık” savaş durumu. Bu da, toplumun sınıflı yapısını tekrar üretmek yolundaki okulların rolünden türemekte. Okullar orta sınıf ve egemen sınıf pozisyonları için yönlenenleri aşama aşama elemekte (bu, sınavların gerçek işlevi) ve geri kalanları sömürü ve yaban-

cılaşmış emek için hazırlamakta. Yapısı kaçınılmaz olarak çoğunluğu başarısızlığa mahkum eden bir sistem, hiçbir koşulda kurbanlarının coşku ve işbirliğini sağlayamaz -bi-reysel olarak oğretmenler ne kadar iyi niyetli olursa olsun. Tek işleyebileceği yol, otoriter zorla kabul ettirmedir.

Aksine, sosyalist devrim seçilmiş birkaç kişiye değil, herkesi etkin, planlamacı ve idareci bir rol almak üzere donatıyor olacaktır. Amacı, insan kişiliğinin her yönden gelişimi olacaktır.

Okullar rekabetçi değil, işbirliğine dayalı olacaktır. Artık bir oğrencinin diğerine yardım etmesi için “kopya çekmek” gerekmeyecektir. Ve okullar otokratik değil demokratik olacaktır. Müdürün diktatörce hakimiyeti, yerini oğrencilerin, personelin ve işi konseylerinin seçilmiş temsilcilerinden oluşan, seçilmiş okul konseyine bırakacaktır. Öğretmenler oğrencilerinin yardımcıları bir anlamda hizmetkarları olacaktır. Disiplin, empoze edilmek yerine kolektif olacaktır.

Bunun, tüm düzenin yıkımına neden olacağını hayal edenler, çoğu çağda sınıfta olup bitene karşi kayıtsızdır ve daima fazladan çalışma ve dayağın üstesinden gelen akran grubu baskısını tamamen küümsemektedirler.

Çalışma haftası istikrarlı bir biçimde azaltılacağından ve daha etin işler gittikçe otomasyona bırakılacağından, eğitim 16, 18 ya da 21 yaşında sona ermeyecektir.

Yeni toplumun ortaya attığı pratik vazifeler ve sorunların çözümüne yakından bağlı, yaşam boyu devam eden bir süreç halini alacaktır.

Eğitim konusunda doğru olan Şey genel olarak kültür için de doğru olacaktır. Devrim sonrası toplum, sanatçılara pek çok yeni ve ilham verici konu sağlayarak sanatlarda büyük bir tomurcuklanma üretecektir. Aynı zamanda, çalışan sınıf toplumun uçlarından sahnenin merkezine geçtiğinde ortaya çıkacak olan genel kiŐilik uyanmasının bir parçası olarak, sanat için yeni bir izleyici ortaya çıkaracaktır.

Şüphesiz, müzik, resim, drama, sinema ve diğerleri hem devrimci mücadelenin kendisinde hem de sosyalizmin inŐasında oynayacak bir role sahip olacaktır. Ama ne işçilerin devleti ne de devrimci parti yaratıcı sanatları dikte ya da kontrol etmeye çalıŐmayacaktır. Belirli sanatsal formları yasaklamak ya da sadece bir sanat tarzının -ya sözde toplumcu gerçekçilik ya da başka biri- geçerliliğe sahip olduğunu iddia etmek yolundaki felaket Stalinist politika tekrar edilmeyecektir. Doğrudan karşı devrimci propagandayı yasaklama hakkı saklı kalmak bir yana, devrimci hükümet bu alanda azami özgürlüğü teşvik edecektir. Farklı ekollerin enerjik eleŐtirisi, tartıŐması, deney ve rekabeti olmadan, sanatsal gelişme mümkün değildir.

Açıktır ki, geleceğin sanatının kesin yapısını önceden tahmin etmek veya ortaya koymak olanaksızdır. Ancak, sanat ile toplum arasında genel anlamda kökten bir değişiklik öngörmenin mümkün olduğunu düŐünüyorum.

Beyin ve kol emeği arasındaki ayrımı, bölünmüŐlüđü ve yabancılaŐması ile kapitalist toplum sanatçının bir

yandan halk kitlesinden öte yandan da üretici işten ayrılmasına yol açmaktadır. Dahası, her iki ayrım da birbirini desteklemektedir. Sanat, azınlık kendisini yaratıcı bir biçimde ifade ederken, çoğunluğun mekanik, duygusuz, yaratıcı olmayan emeğe mahkum edildiği ayrıcalıklı bir arena haline gelmiştir. Toplumun sınıflara ayrılmasını yansıtan sanat, “yüksek sanat” ve “düşük sanata” ayrılır. “Yüksek” sanatçı, bir seçkine ?yamanarak, seçkinlerin bir üyesi haline gelir.

Sosyalizm, bu ayrımların üstesinden gelecektir; sanatçıları “popüler” olmaya zorlayarak ya da basitçe çoğunluğun kültürel seviyesini yükselterek değil -her ne kadar bu elbette gerçekleşecekse de. Sosyalizm daha çok tüm işi yaratıcı bir etkinlik haline getirecektir ki, her bir üretici bir anlamda bir sanatçı haline gelsin. Benzer biçimde, -tüm sanat formları içerisinde- resim, tasarım, mimari ve yazma yetileri, insani çevreyi şekillendirme yolundaki kolektif işin ayrılmaz unsurları haline gelecektir.

Bir üreticinin bir sanatçı haline gelmesi gibi, sanatçı da üretici haline gelecektir.

Gereklilikten özgürlüğe

Marksizmin, sosyalizmin ve çalışan sınıfın mücadelesinin nihai hedefi özgürlüktür.

Elbette, burjuvazi özgürlüğe olan bağlılığını ilan etme hevesindedir: ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, bireyin parasıyla istediğini yapabilme özgürlüğü vs. Üretim araçlarını ve böylece de serveti, medyayı ve devleti *onlar*

kontrol ettiği sürece, bu özgürlüklerin büyük çoğunluk için çok büyük bir oranda sınırlı ve hatta neredeyse anlamsız olduğunu çok iyi bilmektedirler. Aynı zamanda da, gerekli buldukları her zaman bu özgürlükleri sınırlandıracak ve aslında çiğneyecek güce sahip olduklarını da bilmektedirler.

Aksine, Marksistler birbirine düşman sınıflara ayrılmış, sömürüye dayanan ve sermaye tarafından yönetilen bir toplumda “mutlak” özgürlüklerin olmadığını ve olmayacağını görürler. Burjuvazi tarafından önerilen sahte soyut özgürlüğü teşhir ederler çünkü bizim istediğimiz gerçek somut özgürlük.

Açlıktan ve yoksulluktan kurtulmak (ki bu olmaksızın diğer bütün özgürlükler hiçbir anlam taşımaz), savaştan kurtulmak, sonsuz çalışmadan, sömürden, ırksal ve cinsel baskıdan kurtulmak -bunlar bizim uğruna savaştığımız gerçek özgürlükler. Bunlar ancak çalışan sınıfın toplumu yönetme yolundaki pozitif özgürlüğünün sağlanması ile bir gerçek haline gelebilir.

Ancak, bunu elde etme sürecinde, çalışan sınıf aynı zamanda burjuvazinin asla hayal etmediği bir özgürlüğün de yolunu açıyor, yani devletin denetimi olmadan yaşama özgürlüğü.

Sık sık Marksistlerin devlete “inandığı” tezi ortaya atılır. Durum ise tam aksidir. Biz devletin muhalifleriyiz.

Devlet, doğası gereği, egemenlik ve baskı aracıdır -nüfusun bir bölümünün diğerini zorla zaptettiği bir araç. Devletler şiddet kurumlarından başka bir şey yapamazlar.

Temelde, Engels'in deyişiiyle "silahlı insanların organlarından" oluşmaktadır. İnsanlar, ya diğer insanları öldürmek ya da onları iradeleri dışında bir şey yapmaya zorlamak, yani özgürlüklerinden mahrum bırakmak için silahlar taşırlar.

Tüm bunların hepsi, kapitalist devlet için olduğu gibi, başarılı bir devrimden doğacak olan yeni işçi devleti için de geçerlidir. Elbette bir fark var. Kapitalist devlet, pek çok kişinin pek az kişi tarafından sömürülmesini devam ettirmek için bir araçtır. İşçilerin devleti, çoğunluğun sömürücü azınlığı bastırması için bir araç olacaktır.

Yine de, en demokratik halinde bile, işçilerin devleti, farklı şekillerde insan özgürlüğünü kısıtlayan bir kurum olarak kalmakta. Aslında, her ne kadar işçilerin devleti çalışan sınıfın büyük çoğunluğunu temsil etse ve bünyesinde barındırsa da, sadece eski egemen sınıfı bastırmakla kalmaz, çalışan sınıfın özgürlüğüne de belirli kısıtlamalar getirir.

İşçilerin devleti bir sınıf savaşı silahıdır ve savaşı başlatıp sürdürmek, sadece düşmana saldırmakla kalmayıp kendi güçlerinizi de disiplin altına almanız anlamına gelmektedir. Aynı, grev gözcülüğü gruplarının, geri işçileri disiplin altına alarak işleyen, işverenlere karşı bir mücadele silahı olması gibi.

İşçilerin devleti bile, gücünü yavaş yavaş kaybederek yok olmadığı sürece, tam özgürlükten -herkes için özgürlükten- bahsedilememesinin nedeni budur. Ve bu da Marx, Engels, Lenin ve Troçki tarafından defalarca

onaylanmış olup, daima Marksistlerin nihai gayesi hedefi olagelmıştır.

Ancak, devletin zamanla ortadan kalkması kadar ütopyik olarak gözden çıkarılan olan başka bir Marksist önerme yoktur. Bu nedenle, argümanları inceleyelim.

Önce, Marksistlerin devletin derhal değil (bu anarşist bakış açısı), belirli ön koşullar temelinde vazgeçilebilir olabileceğini önerdikleri konusunda net olalım. Bunlara bu kitapçıkta daha önce ele alınmıştı: sosyalist devrimin uluslararası zaferi ve karşı devrimci burjuvazinin toptan yenilgisi; tüm sömürü ve sınıf ayrımlarının kökten yıkılması; malların ihtiyaca göre dağıtıldığı maddi bolluğun elde edilmesi.

Bu koşullarda devlet temel işlevlerini kaybetmiş olacak. Savunulacak hiçbir ezen sınıf ya da ezilen sınıf olmayacak. Dünya sosyalizmi ile, savunulacak ulusal (ya da emperyalist) çıkarlar ya da savaşılacak yabancı çıkarlar da olmayacak.

Şüphesi biri, suç ve ekonominin idaresinden ne haber diye soracaktır.

Tamamen sosyalist bir toplumda, suç, tüm niyet ve amaçlarıyla birlikte yok olacaktır; sosyalizm altında herkes “iyi” ya da ahlaken mükemmel hale geleceği için değil, suç nedeni ve fırsatı ortadan kalkacağı için.

Genel durumu, suçun en sık karşılaşılan hallerinden biri olan araba hırsızlığı ile göstereyim. İleri sosyalist bir toplum muhtemelen ulaşım sorununu iki yoldan biriyle çözecektir. Ya her bir bireye yeterli ve eşit ulaşım aracı

sağlanacak ya da kamu ulaşımı kişisel ulaşımı gereksiz hale getirecek dereceye yükseltilecektir. Her iki durumda da, çalınan araba pazarı ve arabaları çalma nedeninin ikisi de yok olmuş olacaktır ve arabalar için geçerli olan şey tüm mallar için geçerlidir.

Bu, kişilere karşı işlenen suçlar sorununu ortada bırakmaktadır - saldırılar, cinayetler, cinsel suçlar vb. Bunlar, zaten suçun küçük bir oranını oluşturmaktadır ve tüm üyelerine eşit derecede değer veren, rekabetçi olmayan sosyalist bir toplum şüphesiz bu suçları büyük bir oranda azaltacaktır. Geriye kalan anti-sosyal davranışlarla, yerel toplulukların kolektif örgütlenmeleri ilgilenecektir. Devlete gerek olmayacaktır.

Ekonomiyi idare etmek meselesine gelince, son tahlilde devletleri yönetenin ekonomiler olduğunu, aksinin olmadığını söylemek gerekir. Çağdaş dünyada ekonominin devlet tarafından idaresi büyük bir oranda arttıysa, bu iki nedene bağlıdır: kapitalizmin iç çelişkilerini (beyhude bir biçimde) azaltmaya çalışmak; ve ulusal kapitalizmlerin güçlerini birbirileri ile rekabet halinde örgütlemek.

Sosyalizm ile bu gereklilikler son bulacaktır.

Bu nedenle, gelecekteki sosyalist toplumda devlet *sararıp solacak* ve bu da, sınıflı toplumun berbat mirasının son izinin ortadan kalkmasını ve insanın gereklilik alanından özgürlük alanına -ki sosyalizmin özüdür- geçişini belirleyecektir.